

**Vi har tid til undring, utfordring og utvikling
sammen med ditt barn!**

OSLOMET

Universitetsbarnehage

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
02080000000000000000

Innholdsfortegnelse

Innledning

- 1.1 Presentasjon av barnehagen
- 1.2 Barnehagens formålsbestemmelse og samfunnsmandat
- 1.3 Visjon
- 1.4 Pedagogisk plattform

Barnehagens verdigrunnlag

- 2.1 Barnehagen som samfunn
- 2.2 Våre kjerneverdier
- 2.3 Psykososialt barnehagemiljø

Danning gjennom omsorg lek og læring

- 3.1 Omsorg
- 3.2 Lek
- 3.3 Danning
- 3.4 Læring
- 3.5 Vennskap og fellesskap
- 3.6 Kommunikasjon og språk
- 3.7 Barnehagens hverdagsliv

Barns medvirkning

- 4.1 Barns medvirkning

Samarbeid mellom hjem og barnehage

- 5.1 Sammen for barnets beste
- 5.2 Foreldremøter og foreldresamtaler
- 5.3 Sosiale arrangement
- 5.4 Foreldrerådet FAU og Samarbeidsutvalget

Overganger

- 6.1 Den første tiden i barnehagen
- 6.2 Foreldreaktiv tilvenning
- 6.3 Overgang mellom avdelinger
- 6.4 Overgang barnehage - skole

Planlegging, dokumentasjon og vurdering

- 7.1 Planlegging, dokumentasjon og vurdering

Barnehagens arbeidsmåter

- 8.1 Prosjektarbeid
- 8.2 Barnehagens digitale praksis
- 8.3 Progresjon

Fagområdene

- 9.1 Barnehagens fagområder

Innledning

1.1 Presentasjon av barnehagen og årsplanen

Barnehage 3 er en av fem personalbarnehager ved Akershus Universitetssykehus. Barnehagen har fem avdelinger med til sammen 76 barn i alderen 0-6 år.

Avdelingene:

Solsikkene	3-6 år	18 plasser
------------	--------	------------

Hestehoven	3-6 år	18 plasser
------------	--------	------------

Hvitveisen	0-3 år	10 plasser
------------	--------	------------

Skogstjernene	0-3 år	14 plasser
---------------	--------	------------

Blåklokkene	2-6 år	16 plasser
-------------	--------	------------

Barnehagens personale består av 18 hele stillinger. De ulike avdelingene har litt ulik sammensetning. På alle avdelinger er det minst en pedagog, noen avdelinger har flere. Det er minst tre voksne på hver avdeling, på noen avdelinger er det fire voksne.

Barnehagen har styrer i hel stilling. Barnehagene ved Ahus har en barnehagesjef felles for alle barnehagene og vaktmester. Alle barnehagene har renholdere som vasker på dagtid.

Barnehage 3 er opprinnelig en 6-avdelingsbarnehage. Vi har drift i fem av avdelingene. Vi er opptatt av å skape en helhetlig barnehage hvor barn og voksne kjenner hverandre på tvers av avdelingene og møtes med trygghet og tillit.

Barnehagen vår har en flerkulturell pedagogisk praksis. Mangfold er en normaltilstand i det norske samfunnet, og det gjenspeiles i barnehagen. Vårt mål er å skape et inkluderende fellesskap der alle opplever identitetsbekreftelse og perspektivutvidelse.

Barnehage 3 har siden høsten 2019 vært Universitetsbarnehage tilknyttet OsloMet. Å være Universitetsbarnehage innebærer både en utvidet stemme på vegne av praksisfeltet i barnehagelærerutdanningen, og mulighet til å drive barnehagebasert forskning sammen med forskere tilknyttet utdanningen. Vi tar dette året imot studenter fra barnehagelærerutdanningen på Skogstjernene.

Ahus-barnehagene har et nært samarbeid med Lørenskog kommune. Vi inngår i felles læringsnettverk med alle barnehagene i kommunen. Høsten 2018 innførte Lørenskog kommune en ny rutine for forebygging av seksuelle overgrep. Ahus-barnehagene jobber etter denne rutinen. Også angående overgang fra barnehage til SFO og skole følger vi kommunens retningslinje og årshjul.

Barnehagen samarbeider med flyktningtjenesten i Lørenskog, og tar imot deltakere i ulike praksisprogram.

I årsplanen vil vi presentere barnehagens mål og innhold. Alle barnehager er forpliktet til å gi ut en årsplan. Planen fungerer som et arbeidsdokument for de som arbeider i barnehagen og som informasjon til foreldrene og andre samarbeidspartnere. Årsplanen er godkjent av barnehagens Samarbeidsutvalg.

Årsplanen må ses i sammenheng med Barnehageloven, Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, og Barnehagene ved Ahus' egen **Vi er Ahus-barnehagene** som er førende for alle barnehagene ved Ahus. Planen skal sikre målrettethet, progresjon og sammenheng i arbeidet vårt og skal konkretisere hva vi vektlegger i det pedagogiske arbeidet i barnehagen.

Velkommen til Barnehage 3!

Personalet i Barnehage 3
Ved styrer Kristin A.Sund

1.2 Barnehagens formålsbestemmelse og samfunnsmandat

Barnehagens samfunnsmandat er å tilby barn under opplæringspliktig alder et omsorgs og læringsmiljø som er til de beste for barnet. Den skal være både en pedagogisk virksomhet og et velferdstilbud til småbarnsforeldre. (Rammeplanen)

Barnehagene ved Akershus Universitetssykehus drives etter lov om barnehage (17.06.05 nr 64) og etter forskriften **"Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver"**. Disse gir oss klare føringer for hvordan barnehagene skal drives og hva barna skal oppleve den tiden de er i barnehagen.

Barnehageloven §1 Formål: *"Barnehagen skal i samsvar og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannings som grunnlag for allsidig utvikling."*

Det er Lørenskog kommune som har tilsynsmyndighet ved Ahus - barnehagene.

1.3 Visjon

**Vi har tid til undring, utfordring og utvikling
sammen med ditt barn!**

I Barnehage 3 er vi opptatt av barndommen som en tid med egenverdi og en fase i livet hvor barn skal få være barn. Den overordnede visjonen betyr for oss at vi som voksne i barnehagen må fokusere på tilstedeværelse og sensitivitet i alle relasjoner med barn, og skape rammer som verner om gode øyeblikk og opplevelser der det er mulighet for undring, utfordring og utvikling.

Undring er nært knyttet til barnets dannelsesprosess og til å utvikle evnen til refleksjon. Personalet i barnehagen har ansvar for å skape gode samtaler med barna der det er tid og rom for undring. Vi vil legge til rette for barns nysgjerrighet og undring gjennom hele barnehagedagen. Det skal være rom for å utforske og eksperimentere i Barnehage 3.

Utfordring handler for oss om å skape et miljø der hvert enkelt barn våger å utforske og prøve ut egne grenser og ferdigheter, og oppleve mestring ut fra sitt eget utviklingsnivå. Vi ser utfordring i sammenheng med Rammeplan for barnehagens krav om progresjon i barnehagetiden. De voksne må skape trygge rammer og kjenne hvert barn så godt at vi kan gi og støtte riktige individuelle utfordringer.

Utvikling kommer som et resultat av undring og utfordring. Det er viktig for oss å tilrettelegge for at hvert barn utvikler seg med utgangspunkt i sitt eget modningsnivå og opplever mestringsglede i barnehagen. De voksne i barnehagen skal sørge for progresjon i arbeidsmåter og innhold.

1.4 Pedagogisk plattform

Barnehagen har utarbeidet en pedagogisk plattform med utgangspunkt i det vi mener er det viktigste barna får med fra oss:

I Barnehage 3 omgås mennesker på en positiv måte. Vi har et inkluderende fellesskap der den enkeltes stemme gis verdi, og der barn og voksne trives og utvikler seg.

For å oppnå og vedlikeholde dette mener vi at de mellommenneskelige relasjonene er av avgjørende betydning. Barna skal møte voksne med en anerkjennende væremåte i Barnehage 3. De voksne er det viktigste verktøyet i alt pedagogisk arbeid og er ansvarlige for kvaliteten i alle relasjoner med barn. For å lære seg å omgås mennesker på en positiv måte er det avgjørende at barna utvikler god selvfølelse og opplever seg selv som en viktig del av fellesskapet.

I Barnehage 3 møter voksne barna med et likeverdig utgangspunkt. Samspillet mellom de voksne og barna skal være preget av omsorg. De voksne i Barnehage 3 er åpne og lyttende i sin kommunikasjon med barna, de ser det unike i hvert enkelt barn og ivaretar den enkeltes behov. Vi har et helhetlig

menneskesyn og er opptatt av å ta alles tanker og følelser på alvor.

Anerkjennende og støttende relasjoner er grunnlaget for utvikling av sosial kompetanse. Sosial kompetanse uttrykkes og tilegnes av barn i samspill med hverandre og med voksne. Det er derfor viktig at barna får varierte samspillserfaringer og gode opplevelser. Opplevelse av egenverd og mestring, lek med jevnaldrende og tilhørighet i et positivt fellesskap skal prege barnehagen.

De voksne i barnehagen har ansvar for at hvert enkelt barn får erfaringer med å delta i fellesskapet. Vi voksne er rollemodeller og bidrar gjennom vår væremåte til barns læring av sosiale ferdigheter. Det fordrer at vi er til stede i øyeblikkene, er aktive og tydelige i hverdagen.

2.1 Barnehagen som samfunn

Barnehagen er som regel barnas første møte med et større samfunn. I barnehagen kommer barn og voksne med bakgrunn i ulike kulturer, religioner, livssyn og familieformer sammen. Det er viktig for oss at alle opplever både identitetsbekreftelse og perspektivutvidelse i barnehagen. Identitetsbekreftelse handler om at barna skal kjenne seg igjen i noe i innhold og omgivelser og at deres bakgrunn blir formidlet som selvfølgelig. .

Perspektivutvidelse handler om å lære om at andre lever på andre måter og tenker annerledes enn en selv. Vi er opptatt av å formidle forskjellighet i barnehagen, og at barna skal oppnå forståelse for den verden de er en del av.

Å oppnå et inkluderende fellesskap innebærer demokratiforståelse og respekt for forskjellighet. I Barnehage 3 er vi opptatt av å skape et miljø der alle opplever det trygt å si sin mening. Barn og voksne skal bli tatt på alvor og ha mulighet til å påvirke sin hverdag. Vi skal lytte respektfullt til andre som har en annen oppfatning, og erfare at man sammen kan komme frem til gode løsninger. Alt som skjer i barnehagen skal imidlertid være faglig forankret.

Vi har gjennom forrige barnehageår samarbeidet med to lærere fra Barnehagelærerutdanningen på OsloMet om å se nærmere på barnehagens demokratiske virksomhet. Dette samarbeidet har kommet i gang via Universitetsbarnehageordningen, det oppleves fruktbart og fortsetter i inneværende barnehageår. Vi

ønsker å se kritisk på vår egen praksis og tilegne oss mer kunnskap. Det er et mål for oss å i enda større grad få frem alle barnestemmene, foreldrestemmene og ansattstemmene i et fungerende uenighetsfellesskap hvor vi kan lære av og anerkjenne hverandre. Vi fortsetter også å jobbe mot at religion skal ha en større plass i barnehagens hverdag enn det har i dag, og vil ha fokus på å utvikle vår kompetanse og praksis innenfor dette området også.

Det er viktig for oss å skape like muligheter for lek, livsmestring og læring for alle barna. Hver enkelt skal få varierte erfaringer uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering.

2.2 Våre kjerneverdier

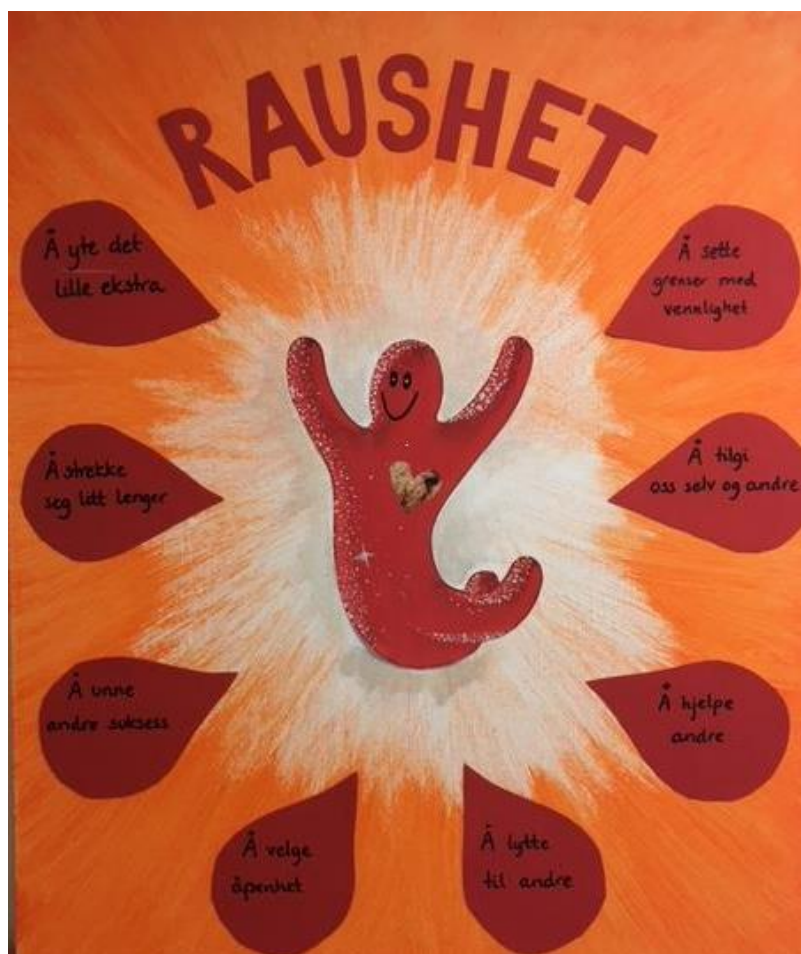
Ahus-barnehagene har tre kjerneverdier;

Omsorg Raushet Likeverd

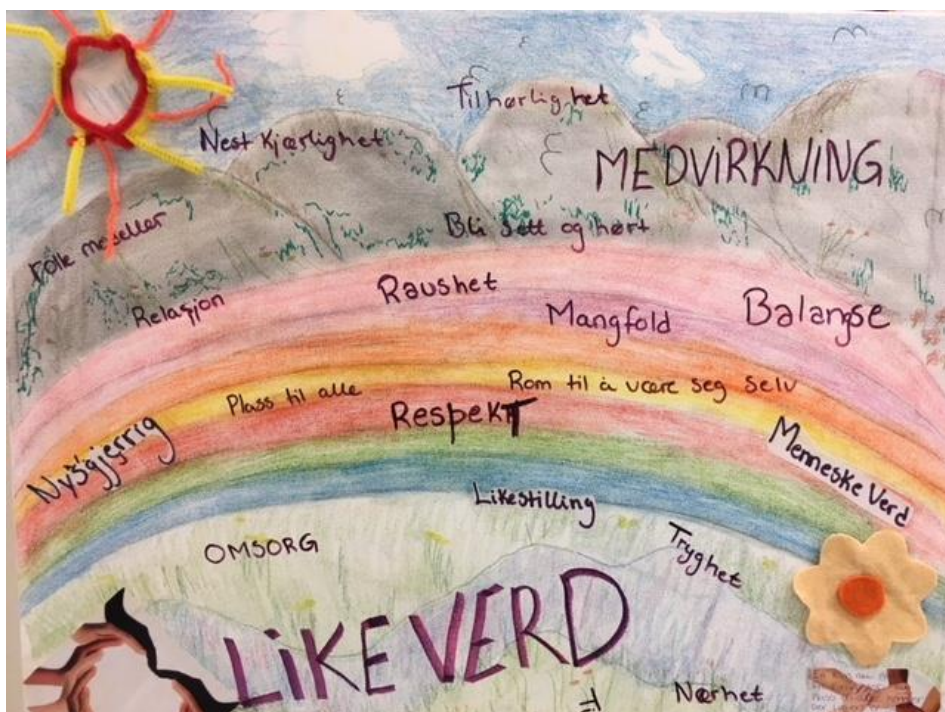
I Barnehage 3 er vi opptatt av at det er barnet selv som definerer kvaliteten på omsorgen. Det betyr at vi voksne må gjøre oss verdige barnets tillit. Vi må samspille med barnet på en slik måte at barnet opplever våre omsorgshandlinger som omsorg. Voksne i Barnehage 3 skal utvise varme og kjærlighet i relasjon med alle barn. Vi er også opptatt av at barna skal utvikle omsorgsfulle relasjoner til hverandre, til sine omgivelser og naturen rundt oss.

Raushet handler for oss om å strekke seg litt lenger for å forstå den andre, om å lytte og om å yte det lille ekstra som kan bety så mye for en annen. Det handler mye om å forstå den andre ut fra dens ståsted, ikke fra sitt eget. Vi er opptatt av å ha et reflektert forhold til å si ja/nei til forespørsler fra barn og voksne, og det er viktig for oss å ha en individuell tilnærming til den enkelte forespørsel. Vi ønsker samtidig at barna i barnehagen skal lære å være rause med hverandre og utvikle en holdning der man vil hverandre vel.

Likeverd innebærer en holdning om at alle mennesker har like stor verdi uavhengig av alder, funksjonsnivå, seksuell orientering, religiøs og kulturell bakgrunn, kjønn, egenskaper eller etnisitet. For oss er det et viktig utgangspunkt i møtet med alle menneskene i barnehagen. Vi søker å møte alle med en positiv nysgjerrighet og bli godt kjent med hverandre slik at vi alle kan få nye erfaringer og utvide vårt perspektiv. Holdningen om likeverd er viktig for oss å formidle til barna gjennom fokus på forskjellighet, respekt for og nysgjerrighet til hverandre.

2.3 Psykososialt barnehagemiljø

Sommeren 2020 vedtok Stortinget å gjøre endringer i barnehageloven. En sentral endring var å lovfeste barnas rett til et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. Lovens § 41 slår fast at barnehagen skal ha nulltoleranse for krenkelser som utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. § 42 gir barnehagen en aktivitetsplikt der personalet plikter å gripe inn dersom det er bekymring knyttet til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Det skal utarbeides en plan som viser hvordan man systematisk undersøker, setter inn tiltak og følger opp. Lovendringen trådte i kraft 01.01.21.

Ahus-barnehagene har etablert en rutine for arbeid med psykososialt barnehagemiljø. Den enkelte avdeling har konkretisert tiltak for hvordan arbeidet skal foregå. Vi har en fastsatt aktivitetsplan som iverksettes ved bekymring som meldes fra barn, foreldre eller ansatte. Det er gjennom våren 2021 lagt inn stor innsats i å styrke personalets kompetanse innenfor systematisk risikovurdering av det psykososiale barnehagemiljøet, og å sette inn målrettede tiltak når det er nødvendig. Alle barn skal oppleve trivsel, fellesskap, leke og utvikle seg i våre barnehager.

Barnehagens formål og innhold

«Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling»

(Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2017)

3.1 Omsorg

Vår holdning er som nevnt over at barnet selv definerer kvaliteten på omsorgen. Vi jobber hele tiden for å utvikle vår relasjonskompetanse og se oss selv utenfra, samtidig som vi er sensitive og evner å se barnet innenfra. Målet er hele tiden å klare å forstå hva barnet formidler til oss.

Vi tar utgangspunkt i Trygghetssirkelen (Circle of security) utviklet av Powell, Cooper, Hoffman og Marvin. Trygghetssirkelen er basert på omfattende forskning innen tilknytning og blir brukt over hele verden for å hjelpe barn i aldersgruppen 1-6 år til å bli tryggere, til å utvikle god selvregulering og sosial kompetanse.

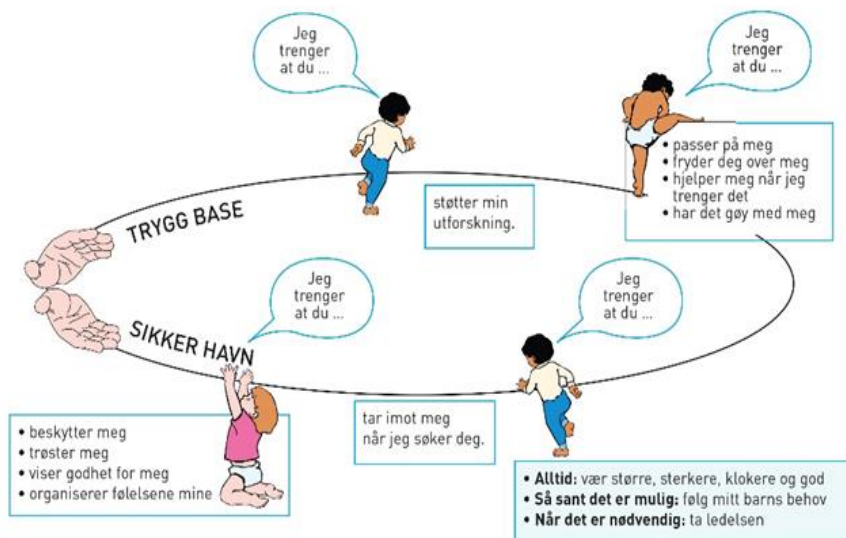
Tanken er at barnet alltid befinner seg et sted i sirkelen, og har behov for støtte av en varm voksen uavhengig av hvor i sirkelen det befinner seg. Er barnet nede i sirkelen trenger det en voksen som en trygg havn som det kan søke trøst og beskyttelse hos. Vi ser at barnet kan bruke den voksne nærmest som en

ladestasjon. Er barnet oppe i sirkelen trenger det den voksne til å være en trygg base, og til å være med i barnets lek og utforskning.

Barnet trenger også hjelp av oss voksne til å forstå og regulere følelsene sine uansett hvor det befinner seg i sirkelen. Modellen er også fin for foreldre til hjelp for å forstå sitt barn, og seg selv i relasjon til sitt barn.

Trygghetssirkelen

Foreldre med fokus på barnets behov

3.2 Lek

Leken er barnas naturlige uttrykksform, og er derfor det viktigste de foretar seg. Leken skal ha en fremtredende plass i barnas liv i barnehagen. Humor, fantasi, nysgjerrighet og spontanitet er lekens kjerne, og vi voksne skal ha stor respekt for barnas ulike lekeuttrykk. I Barnehage 3 heier vi på leken, og ønsker at alle barna skal få oppleve gleden ved å leke hver dag.

Barnas lek arter seg ulikt for de ulike aldersgruppene, men den har en like stor og viktig rolle gjennom hele utviklingen fra de yngste barnas lek på stelletbordet, til parallell-lek ved siden av hverandre og til den sosiale leken som krever stor grad av samhandling. Det er et stort øyeblikk den dagen hvor barnet oppdager at man i leken kan late som, og hvilke muligheter dette gir.

Gjennom den sosiale leken dannes vennskap og gode relasjoner. Å få delta i lek og få venner danner grunnlaget for barns trivsel samtidig som samhandling med andre danner grunnlaget for sosial kompetanse. I leken må man følge regler for at samspillet skal fungere. Viktige egenskaper som omsorg, empati, åpenhet og selvfølelse utvikles i leken, og gir barnet et godt utgangspunkt videre i livet. Barna får bearbeidet sine følelser og opplevelser gjennom lek, og de får brukt sin kreativitet og fantasi.

Barn lærer gjennom lek! I tillegg til egenskapene nevnt over er det gjennom leken barna får mulighet til å gå i dybden av og utforske ulike fenomener og temaer. Barna har med seg en iboende nysgjerrighet. Vår rolle som voksne i barnehagen er å

tilføre nye leketemaer, utvide og utvikle innholdet i leken og være med på å undersøke, gå i dybden og nyte lekens vesen sammen med barna.

Det er de voksnes ansvar å legge til rette for at barn har like muligheter for læring, utvikling og gode opplevelser gjennom lek. De voksne i Barnehage 3 har god kunnskap om lek og engasjerer seg i leken. Barnehagens rom skal hele tiden reflektere barnas interesser og behov, og er derfor under kontinuerlig forandring. De voksne skal være tilgjengelige i leken, for å observere, utvikle, støtte og hjelpe til når det oppstår uenigheter. Så skal de voksne ikke minst være med i leken fordi det er gøy og skaper et godt fellesskap når voksne og barn leker sammen.

Uenighetene i leken lærer barna mye av, og etter hvert utvikler de evne til å løse opp i konflikter selv. Noen barn trenger også hjelp og støtte for å komme seg inn i leken. Det er en viktig oppgave for oss å gi dem den hjelpen de trenger. Vi deler daglig barnegruppene i mindre grupper for å gi leken gode vilkår og utviklingsmuligheter.

Uteleken er en selvfølgelig del av barnas hverdag i barnehagen. Vi er ute og leker hver dag. Ute får barna nye impulser, større mulighet til fysisk utfoldelse og de treffer barn fra de andre avdelingene. Ute er det tilgang til spennende naturmaterialer. Det er ingen vegger, det gir stor mulighet for frihetsfølelse. De voksne har det samme ansvaret for leken ute som inne; være tilgjengelige, utvikle og utvide leken og hjelpe og støtte de barna som trenger det.

3.3 Danning

Vi forstår danning som en livslang prosess der barn skal få et aktivt og bevisst forhold til omgivelsene, bli i stand til å ta ansvar for seg selv og til å leve det gode liv. Det krever evne til å reflektere over egne og andres handlinger, holdninger og væremåter. Gjennom samspill og samtale med andre mennesker utvikler barna sin refleksjonsevne. Vi som voksne må støtte hver enkelt i å forholde seg utforskende og nysgjerrig til omverdenen, og bidra til at hvert enkelt barn ser seg selv som et verdifullt medlem av et større fellesskap. Vi gir barna utfordringer og mulighet til å utvikle kunnskaper og ferdigheter for å kunne handle omsorgsfullt og ta etisk begrunnede valg. Vi stiller ofte barna spørsmålet; hva ville du tenkt/følt i denne situasjonen dersom du var den andre? Dette spørsmålet styrker barnas refleksjonsevne og evnen til å sette seg inn i et annet perspektiv.

***Danning er noe jeg er, en evig prosess!
Hvem skal jeg bli? Jeg må selv medvirke
ved at jeg får utforske, prøve, feile og
trene på sosiale ferdigheter.***

3.4 Læring

I Barnehage 3 innehar vi et helhetlig syn på læring med utgangspunkt i visjonen vår; *Vi har tid til undring, utfordring og utvikling sammen med ditt barn.* Det vil si at vårt fokus er at barna lærer gjennom alt de gjør hele dagen, både i formelle og uformelle situasjoner. Læring foregår i det daglige samspillet med

andre mennesker og med miljøet. Læring er nært knyttet til omsorg og til lek.

Vi voksne er bevisste på hvordan vi bruker språket vårt, på vår væremåte, og våre verdier og holdninger fordi det påvirker hva og hvordan barn lærer. Forutsetningen for læring er trygghet i gode relasjoner. Trygghet hjelper barn å søke nye utfordringer. Vi har formelle læringsarenaer som f.eks prosjektarbeid, språkgrupper og samlingsstund. Formelle læringsarenaer i barnehagen er alltid prosess og dybdeorientert, ikke kunnskap- og ferdighetsorientert som det i større grad er i skolen. De uformelle læringsarenaene er representert gjennom alt som skjer i hverdagen, f.eks måltid, påkledning, lek og stell. Det er veldig viktig for oss at barna utvikler en positiv holdning til egen læreevne ved å oppleve mestring og tilhørighet. Vi skal legge til rette for barns undring og nysgjerrighet gjennom hele barnehagedagen.

3.5 Vennskap og fellesskap

Vennskap er viktig for barn. Vi er ydmyke overfor barns vennskap og legger til rette for at de vennskap som oppstår får utvikle seg i barnehagen. I Barnehage 3 skal alle barn ha noen å leke med. Som nevnt under barnehagens verdigrunnlag har vi stort fokus på å utvikle og ivareta en kultur for et inkluderende fellesskap i barnehagen.

Sosial kompetanse handler om evnen til å kunne forholde seg til andre. Det uformelle samspillet er en viktig faktor for å lære å samhandle og samarbeide. Barnehagen skal være en arena der barn får utvikle evnen til å leve seg inn i andres situasjon og vise

medfølelse. Barna skal lære seg å løse konflikter som oppstår og vise at de bryr seg om hverandre. De skal utvikle respekt og toleranse for mangfoldet i barnehagen.

Det er en kunst å mestre balansen mellom selvhevdelse og å kunne se andres behov. Vi skal bidra i barnas utvikling av sin emosjonelle kompetanse. Hvert enkelt barn skal føle seg sett, hørt og tatt på alvor som individ med egen identitet i det store fellesskapet.

Gjennom omsorg, lek og læring med jevnaldrende skal barna oppleve mestring og egenverd og tilhørighet i et positivt fellesskap. Barnehagedagen skal være preget av humor, glede og gode opplevelser.

Gjennom samhandling med andre skal barna føle seg trygge til både å si og stå opp for egne meninger og få bekreftet at «jeg er god nok som jeg er.» Barna skal kontinuerlig oppleve anerkjennelse ved at de voksne støtter, oppmuntrer og fremmer både gruppen og enkeltbarnets ferdigheter.

3.6 Kommunikasjon og språk

Språket er viktig for barnets sosiale omgang med andre, og er sterkt knyttet til vår identitet. Kommunikasjon foregår i et vekselspill mellom å motta og tolke et budskap og selv være avsender av et budskap. Tidlig og god språkstimulering er viktig. Det er barnehagens ansvar å avdekke spesifikke språkvansker som kan forekomme hos enkelte barn.

I Barnehage 3 har vi stort fokus på å bidra til god språkutvikling hos alle barn. Vi er opptatt av at vi voksne i barnehagen skal være gode språkmodeller. Vi jobber med språk i alle hverdagens situasjoner, setter ord på alt som skjer i hverdagen, samtaler om det vi ser og opplever. Det bidrar til å sette ord og handlinger sammen og skape forståelse. Et godt utviklet språk er viktig for barnets senere lese- og skriveopplæring.

Flerspråkligheten i barnehagen er en ressurs, mange språk er representert både blant barn og voksne. Alle språkene skal være synlige i barnehagen, vi lærer ord og sanger på ulike språk. Dette øker barnas språklige bevissthet. Vi bruker bøker, bilder og konkrete for å understøtte ordene, og vi benytter tegn til tale der det er hensiktsmessig. Barnehagen har språkgrupper for barn som trenger det. Det er veldig viktig for oss med et tett samarbeid med foreldrene, og vi låner gjerne ut språkstimuleringsmateriell som foreldre kan benytte seg av hjemme i helgene.

Hvordan kan de voksne bidra til et godt språkmiljø?

Stimulere	ikke kreve
Leke	ikke trene
Prate	ikke instruere
Oppleve	ikke prestere
Oppmuntre	ikke kritisere
Snakke sammen	ikke korrigere

3.7. Barnehagens hverdagsliv

Barn har behov for rutiner og oversikt i hverdagen. Kvaliteten på rutinesituasjonene har betydning for barns trygghet og trivsel i barnehagen. I det videre ønsker vi å konkretisere hva vi har fokus på for å skape god kvalitet i barnehagens rutinesituasjoner.

Når barn og foreldre kommer om morgenen

Mål	Arbeidsmåter
- Barn og foreldre skal oppleve å bli sett og møtt og være velkommen til barnehagen - Barnet skal få en trygg og god start på dagen	- En voksen møter barn og foreldre i garderoben så langt det er mulig - Søker informasjon fra foreldre og gir informasjon om hva som skal skje i dag - Har tilrettelagt for en god start inne på avdelingen ved å legge frem leker etc. - Er sensitive i forhold til det enkelte barn og foreldres behov for sitt morgenrituale

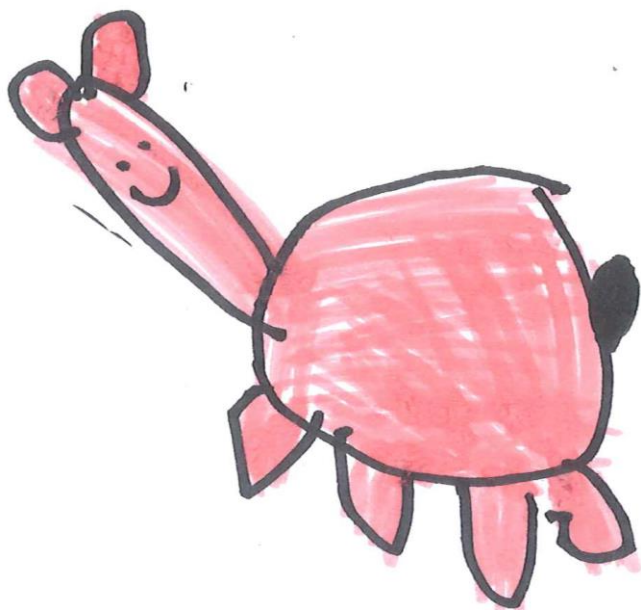
Under måltidene

Mål	Arbeidsmåter
- Barna opplever måltidet som en hyggelig og sosial situasjon - Barna utvikler selvstendighet - Barna deltar i forberedelser og rydding - Barna får kjennskap til ulike typer mat - Barna får kjennskap til sosiale normer rundt et måltid - Barna får spist sunn og variert mat,	- Samtaler med barna under måltidet - Gir positive tilbakemeldinger og oppfordrer barna til å klare selv - Tar med barna i forberedelser og rydding - Serverer variert og sunn mat, oppfordrer til å smake - Er gode rollemodeller i forhold til sosiale normer rundt måltidet - Skaper en hyggelig stemning - Forholder seg til hvert barn individuelt

I leken

Mål	Arbeidsmåter
- Barna utvikler sin identitet - Barna opplever gleden ved å leke - Barna utvikler språk, selvfølelse og sosial kompetanse - Barna utvikler seg fysisk og emosjonelt - Barna utvikler sin evne til kreativitet	- Er aktive og lekende - Deltar i leken - Er inspirerende og skapende og viser hvordan man kan leke - Er tilgjengelige - Skaper felles opplevelser til inspirasjon til ny lek - Observerer og hjelper det enkelte barnet ved behov - Skaper inspirerende rom - Skjermer lek og lar barn leke ferdig - Veileder og støtter i konflikter

Under organiserte aktiviteter

Mål	Arbeidsmåter
- Barna får positive opplevelser med mestring av oppgaver og undring - Barna får erfaring med fagområdene som ligger i aktivitetet - Barna utvikler konsentrasjonsevne - Barna lærer å samarbeide	- Er forberedt, motivert og engasjert - Støtter barnas utforskning, og bidrar til fordypning i tema - Fremstår som en skapende voksen - Gir barna utfordringer med utgangspunkt i alder og modenhet - Er åpen for barnas innspill - Deler barna i mindre grupper

I samlingsstunden

Mål	Arbeidsmåter
- Barna opplever seg som en del av et fellesskap - Barna utvikler god selvfølelse - Barna lærer å lytte til hverandre, ta imot beskjeder og vente på tur - Barna fordypet seg i et tema knyttet til ulike fagområder	- Er forberedt og engasjert - Er oppmerksomme på hvert enkelt barn - Gir alle mulighet til å bidra i fellesskapet - Bruker bevegelser og konkret materiale - Lager opplegg med utgangspunkt i barnas interesser og behov

I stellesituasjoner

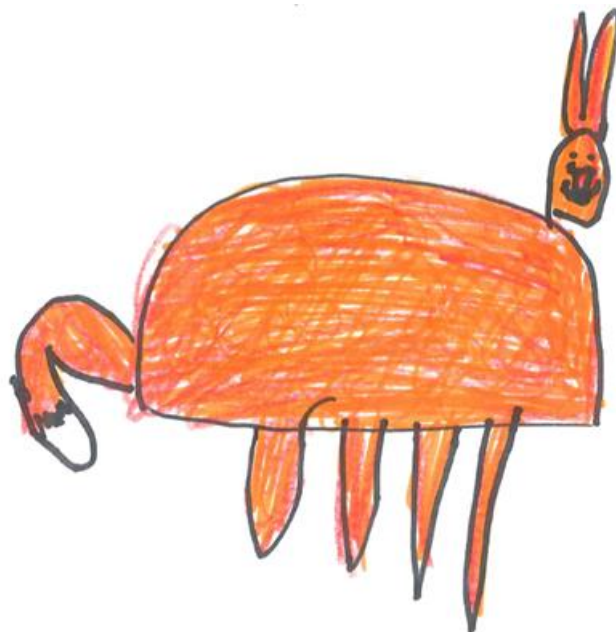
Mål	Arbeidsmåter
- Barna opplever trygghet - Barna får gode rutiner - Barna utvikler selvstendighet - Barna får et godt forhold til hygiene	- Skaper en rolig atmosfære med tid og fokus på det enkelte barnet - Skifter bleier til faste tider i tillegg til ved individuelle behov - Har en oppmuntrende og støttende holdning til selvstendighet

I garderoben

Mål	Arbeidsmåter
- Barna utvikler selvstendighet - Barna opplever mestring ved å klare å kle på seg selv - Barna får erfaring med å hjelpe hverandre og bidra til andres mestring - Barna får et forhold til hva som er riktig bekledning utfra vær og temperatur - Barna opplever en hyggelig stund der det er tid og rom for samtale og mestring	- Skaper en rolig stund med tid og fokus på det enkelte barnet - Samtaler med barna - Oppmuntrer og veileder barna til å klare slev - Har en anerkjennende væremåte - Samtaler om hva slags vær det er og hva slags klær man trenger

Når barna blir hentet

Mål	Arbeidsmåter
- Barnet opplever en god avslutning på dagen - Foreldre får informasjon om barnets dag og innholdet i barnehagedagen	- En voksen følger barn og foreldre ut i garderoben dersom det er mulig - Forteller sammen med barnet litt om barnets dag og innholdet for barnegruppe - Innehar en anerkjennende væremåte og skaper en hyggelig avslutning på dagen

4.1 Barns medvirkning

For at barn skal kunne medvirke og påvirke i egen hverdag er trygghet og gode relasjoner en forutsetning. Det innebærer at vi må ha åpne og reflekterte mennesker som jobber i barnehagen. Å skape en demokratisk barnehage der barna har reell medvirkning, krever at vi voksne virkelig lytter til barna. Danningsbegrepet i formålsparagrafen forutsetter at barn får medvirke i eget liv og er selvstendige aktører. Det betyr at vi voksne må støtte og oppmuntre barna til å stille spørsmål, undre seg, reflektere og tenke selv. Som tidligere nevnt holder vi på med et forskningssamarbeid der vi har som mål å i enda større grad få frem alle stemmene i et velfungerende uenighetsfellesskap. Å involvere barna i barnehagens daglige virke er en viktig del av dette arbeidet.

Barnas alder og modenhet avgjør hvordan de uttrykker ønsker og behov. De yngste barna bruker kroppsspråket sitt til å fortelle oss hva de ønsker. Det krever sensitivitet hos oss voksne å tolke dette riktig. De eldre barna bruker i større grad språket sitt for å uttrykke seg. De får være med på å både planlegge og evaluere innholdet i barnehagen. Barns rett til medvirkning innebærer at vi voksne har vilje til åpenhet og refleksjon over egen praksis, og at praksis kan endre seg underveis.

5.1 Sammen for barnets beste

Barnehagen og familien utfyller hverandre i barnets dannelsesreise. Sammen har vi hele tiden barnets beste i fokus, og et nært og godt samarbeid mellom oss bidrar positivt i barnets trivsel og utvikling. Foreldrene i barnehagen skal være trygge på at deres barn og de selv blir sett og hørt. Vårt mål er et samarbeid bygget på gjensidig tillit med respekt og åpen kommunikasjon mellom barnehagen og foreldrene. Foreldre skal delta og medvirke i barnehagehverdagen. Den daglige dialogen mellom foreldrene og de ansatte i barnehagen har innvirkning på barnas trivsel. Det er viktig for oss å ha mulighet til å formidle informasjon om barnets dag i barnehagen, i tillegg til informasjon om innhold for barnegruppa som helhet. Vi trenger også informasjon fra foreldre om barnets liv hjemme. Alle Ahus-barnehagene bruker MyKid som digital kommunikasjonsplattform. MyKid skal være et supplement til den daglige muntlige dialogen.

5.2 Foreldremøter og foreldresamtaler

Det avholdes to foreldremøter i året. På høsten formidler personalet barnehagens og avdelingen tanker om årets gruppe og planer for det pedagogiske innholdet. På våren arrangerer vi et temarelatert foreldremøte enten felles for alle Ahus-barnehagene eller lokalt i hver barnehage. Det gis tilbud og avsettes i utgangspunktet tid til to foreldresamtaler i løpet av barnehageåret. Vi er imidlertid svært fleksible i forhold til å ha flere samtaler i løpet av et år, enten på ønske fra foreldre eller fra

oss. Foreldre som ønsker veiledning kan be om det. Det avholdes i tillegg oppstartsamtale når barnet starter i barnehagen og når barnet bytter avdeling.

Det gjennomføres brukerundersøkelse, og gjennom den samt dialogen med barnehagens ansatte får foreldrene mulighet til å medvirke i barnehagens virksomhet.

5.3 Sosiale arrangement

Det arrangeres ulike sosiale sammenkomster gjennom året, som Lucia- feiring, markering av barnehagedagen og gjensynsfest med fjorårets Tøffeklubb som har startet i første klasse . Alle avdelingene inviterer til ulike arrangement for foreldre noen ganger i løpet av året.

Sommerfest i juni og julegrantenning i starten av desember er hyggelige tradisjoner for små og store.

5.4 Foreldrerådet, FAU og Samarbeidsutvalget

Foreldre skal ha medinnflytelse på barnehagens innhold. Alle foreldrene i barnehagen utgjør barnehagens foreldreråd.

På høstens foreldremøter velges det representanter til Foreldrenes Arbeidsutvalg. Det velges to foreldre fra hver avdeling. FAU konstituerer seg selv velger sin leder/nestleder og kasserer. De velger også hvilke foreldre som skal sitte i Samarbeidsutvalget.

Samarbeidsutvalget(SU) består av styrer, 1 pedagogisk leder, 1 Barne-Ungdomsarbeider/ assistent og 3 foreldre fra FAU, gjerne fra hver sin avdeling.

6.1 Den første tiden i barnehagen

Å begynne i barnehagen er en stor overgang for de yngste barna. Personalets fokus den første tiden er tilknytning og tilvenning. Personalets evne til å ivareta barna gjennom god omsorg, nærvær og god tid kan være avgjørende for at barnehagen blir et trygt sted for dem. Barna trenger å knytte seg til en eller flere voksne, for å etablere en trygghet i sin tilværelse. Derfor arbeider vi aktivt med trygghetssirkelen der tilknytningspersonen fungerer som en trygg base for barnet der det alltid kan vende tilbake til når det etter hvert utforsker omgivelsene. Personalet i Barnehage 3 har god kunnskap om tilknytning og tilvenning, og er veldig ydmyke overfor sin rolle.

6.2 Foreldreaktiv tilvenning

I tilvenningsperioden deltar foreldrene aktivt i barnehagehverdagen. Det innebærer at i de første dagene er det foreldrene som sitter sammen med barnet under måltidene, deltar i aktiviteter og lek. Foreldrene skifter også bleier og legger barnet til å sove. Tilknytningspersonen vil være i nærheten for å bli kjent med barnet. For personalet i barnehagen er det nyttig å se barnet sammen med foreldrene. Det gir informasjon om barnets vaner og måter å kommunisere på. Foreldrene skal «oversette» sine barn. Det betyr å fortelle til tilknytningspersonen om hvordan foreldrene tolker sitt barn. Etterhvert som personalet involverer seg mer og mer i barnet blir foreldrene igjen på avdelingen og sitter på gulvet og leke/ lese med de andre barna eller bidrar med praktiske ting som må gjøres på en avdeling. Vi

inviterer også til lekegrupper på våren for de barna som har fått plass hos oss på høsten, da blir barna litt kjent med ansiktene våre og rommene i barnehagen.

6.3 Overgang mellom avdelinger

Når barnet skal flyttes over på en annen avdeling, begynner vi med tilvenning en god stund før selve overgangen finner sted. Personalet på den gamle avdelingen gjennomfører regelmessige besøk sammen med barnet til den nye avdelingen. Personalet på den nye avdelingen besøker også de avdelingene barna skal flyttes fra for å begynne å bli litt kjent. Også når barn flyttes til nye avdelinger får de en tilknytningsperson. På våren avholder vi foreldremøte for foreldre til barn som skal bytte avdeling. Vi anbefaler foreldre å bruke tid sammen med barnet på den nye avdelingen.

6.4 Overgang Barnehage – skole

Barn som går i barnehage på Ahus skal oppleve at det er sammenheng mellom barnehage og skole. Vi skal gi barna Innsikt i hva som venter dem når de kommer på skolen.

Ahus-barnehagene har et samarbeid rundt arbeidet med overgang barnehage-skole, og har utarbeidet en folder som beskriver våre fokusområder. Folderen heter «Som 5-åring i Ahus-barnehagene,» og de tre fokusområdene er;

God selvfølelse, Sosial kompetanse og Gode samarbeidserfaringer.

5-åringene som går i Ahus-barnehagene skal begynne på mange ulike skoler. Vi har valgt å forholde oss til Lørenskog kommunes rutine for overgang mellom barnehage og skole. De fleste

kommuner har relativt like rutiner. Det fylles ut et skjema i samarbeid mellom barn, foreldre og barnehagen som sendes med barnet til skolen. Dette skjemaet danner utgangspunktet for foreldresamtalen på våren siste året i barnehagen.

Barnehage 3 har en egen 5-årsklubb som heter Tøffeklubben. Tøffeklubben har samlinger minst en gang i uka. På høsten inviterer vi 5-åringene som gikk i barnehagen i fjor til gjensynsfest. På våren reiser alle barna i Tøffeklubben til Vangen leirskole i tre dager. For leirskoleoppholdet er det i dag kr.1000 i egenandel. Det avholdes et eget foreldremøte i forhold til turen. Det er viktig med et tett samarbeid med foreldre det siste året i barnehagen, slik at vi sammen kan bidra til at overgangen mellom barnehage og skole går fint for det enkelte barnet.

7.1 Planlegging, dokumentasjon og vurdering

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som stadig skal være i utvikling. Planlegging, dokumentasjon og vurdering av arbeidet er med på å ivareta kvalitet i tilbudet til barna. Det hjelper personalet å arbeide mot felles mål, og sikre progresjon. Det er viktig for oss å ha gode møtearenaer hvor refleksjon, planlegging og vurdering foregår.

For å sørge for et kritisk blikk på egen praksis gjennomfører vi hvert år flere runder med aksjonsforskning. Aksjonsforskning handler om at personalet på den enkelte avdelingen finner et område ved sin praksis de ønsker å forske på, så lager de en aksjon ut av det. Aksjonen skal være å gjøre en konkret endring av praksis som skal testes ut konsekvent i to uker. Så innhenter vi teori på området og skaper kritisk refleksjon sammen.

Pedagogisk dokumentasjon brukes aktivt i vår hverdag. Det handler om å gjøre dokumentasjonene til gjenstand for kritisk refleksjon slik at det gjør det mulig for oss å granske oss selv, og få øye på nye perspektiver som vi kan lære av.

For å planlegge og vurdere arbeidet vårt har vi ulike møter. Vi har fem planleggingsdager og fem personalmøter på kveldstid i året. Hver avdeling har avdelingsmøter, styrer og de pedagogiske lederne har møte en gang i uka.

Barna er med på å planlegge, dokumentere og vurdere hverdagen på den enkelte avdeling, gjennom samtaler og fellesmøteplasser, og gjennom bilder og kunstverk som henges på veggene. Vi legger også opp til at foreldre skal ta aktivt del i disse prosessene i foreldresamtaler, foreldremøter, gjennom FAU og SU.

Som dokumentasjon har vi flere planverk i barnehagen. Vi gir hvert år ut en årsplan som presenterer barnehagens innhold. Avdelingene gir ut månedsbrev og månedsplaner som konkretiserer innhold og evaluerer forrige måned. Prosjektene dokumenteres også i månedsbrevet. Det meste av dokumentasjonen kommer gjennom MyKid.

*Noen vet kanskje hva en barnehage er,
men det er ingen som vet hva den kan
bli...*

Ann Åberg & Hillevi Lenz Taguchi
Lyttende pedagogikk

8.1 Prosjektarbeid

I prosjektarbeid fordypes barn og voksne seg i temaer som barna er opptatte av. Her har vi muligheten til å ta utgangspunkt i hvert enkelt barns interesse og se behovene i barnegruppa. På den måten gir vi barna mulighet til å medvirke i egen hverdag og egne læringsprosesser. Vi er inspirert av den skapende filosofiske pedagogikken i Reggio Emilia, og tanken om at barn har 100 språk. Vi har tro på at barn tilegner seg kunnskap gjennom å utforske sammen med andre, både barn og voksne! På denne måten går vi i dybden av ulike temaer sammen. Vi gjennomfører prosjekter både rettet mot hele barnegruppen, og prosjekter i mindre grupper med barn. Prosjekter kan også gjennomføres på tvers av avdelinger.

*Det jeg hører glemmer jeg.
Det jeg ser husker jeg.
Det jeg gjør lærer jeg.*

Vi vil være lyttende og prøve å fange opp det som skjer rundt oss. Det at vi lytter til barna i prosjektet innebærer at vi ikke alltid vet hvor prosjektene ender. Vi har fokus på prosessen og ikke det ferdige produktet. Personalet utforsker sammen med barna, og sammen får vi ny kunnskap!

8.2 Barnehagens digitale praksis

Barnehagen er en del av en digital hverdag og vi skal bidra til at barn får erfaring med å leke, være kreative og lære gjennom bruk av digitale virkemidler. Hver avdeling har en IPAD til bruk i det pedagogiske arbeidet med barna. Barnehagen skal bidra til at barna utvikler digital dømmekraft og utvikler sin digitale kompetanse. Vi bruker IPADEN kreativt til å lage f.eks bøker og filmer og dokumentere prosjektarbeid, vi utforsker sammen gjennom å bruke internet til å finne ut av ting vi lurer på og vi bruker pedagogiske verktøy som f.eks Språkkista. Ved bruk skal personalet være aktive sammen med barna, og de digitale virkemidlene skal være et supplement til andre aktiviteter i barnehagen. Det er utformet en egen informasjonsbrosjyre om digital praksis i Ahus-barnehagene.

8.3 Progresjon

I barnehagen legger vi til rette for at barna skal ha progresjon i løpet av de årene de går her. Barn er hele tiden i utvikling og det er viktig at vi tilrettelegger for progresjon i læring og innhold. Vi er opptatt av å kjenne hvert enkelt barn og følge med på den enkeltes modnings- og utviklingsnivå, slik at vi kan gi utfordringer som passer. Når vi jobber med prosjektarbeid og fagområdene skal det være progresjon i læringen for hvert enkelt barn. Da deler vi ofte barnegruppa i mindre grupper med utgangspunkt i aktiviteten som skal gjennomføres. Barna kan godt være i ulike grupper fra gang til gang.

9.1 Barnehagens fagområder

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, 2017)

I barnehagen jobber vi tverrfaglig. Det vil si at vi gjennom prosjektarbeid, lek, rutinesituasjoner og sosialt samspill i hverdagen ofte er innom flere fagområder samtidig. Vi jobber sjelden med et fagområde isolert. De syv fagområdene som rammeplanen krever at vi jobber med i barnehagen, er de samme fagområdene barna senere møter i skolen. I barnehagen skal imidlertid alltid arbeidet være prosessorientert, mens det i skolen vil være kompetansemål knyttet til fagområdene.

• Kommunikasjon, språk og tekst

Dette fagområdet handler om et godt språkmiljø for barna i barnehagen. Barn kommuniserer med omgivelsene sine hele tiden, både verbalt og non-verbalt. Barnets språk- og kommunikasjonsferdigheter utvikles i samspill med andre barn og voksne.

• Kropp, bevegelse, mat og helse

Barn er naturlig aktive og glade i å være i bevegelse. Dette fagområdet handler om å ivareta denne gleden og gi barna opplevelse av at aktivitet er positivt. I tillegg skal barna tilegne seg gode matvaner og gode hygienerutiner.

• Kunst, kultur og kreativitet

Dette fagområdet handler om at barna skal få erfaring med ulike uttrykksformer. Barna skal bli kjent med kunst og kultur fra ulike steder i verden og få mulighet til å skape sin egen kultur.

• Natur, miljø og teknologi

Fagområdet skal bidra til at barna blir kjent med og får forståelse for naturen og miljøet rundt oss, dyr, landskap, årstider og vær. Dette gir barna en begynnende forståelse av hvordan alt henger sammen i naturen og samfunnet. Barna får også kjennskap til ulike tekniske hjelpemidler vi bruker i hverdagen.

• Etikk, religion og filosofi

Vi skal lære om og verdsette det mangfoldet som finnes i barnegruppa og i samfunnet for øvrig. Målet er å formidle at mangfold er en ressurs og en naturlighet i dagens samfunn. At vi kommer sammen fra mange ulike religions, familie og kulturbakgrunner åpner for etiske, religiøse og filosofiske spørsmål. Disse spørsmålene skal ha en naturlig plass i barnehagehverdagen, og vi skal også ha en åpen dialog med foreldre rundt dette. Vi skal vise toleranse og respekt for ulikhet, samtidig som vi skal våge å diskutere med hverandre og reflektere sammen.

• Nærmiljø og samfunn

Barnehagen er et møtested mellom det private og det offentlige rom og mellom familien og samfunnet. Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet. I Ahus barnehagene er sykehuset en viktig del av nærmiljøet.

• Antall, rom og form

Handler om at barnehagen skal fremme den begynnende forståelsen for tallbegrep, mengder og tallsymboler. Vi skal undre oss over hva som er matematikk i hverdagen gjennom f.eks å sortere, veie, måle og leke med tall.

Tvert i mot, det er hundre som finnes!

Dikt av Loris Malaguzzi – Reggio Emilia

1. Et barn er laget av hundre.

*Barnet har hundre språk
hundre hender
hundre tanker
hundre måter å tenke på
å leke og snakke på*

2. Hundre, alltid hundre

*måter å lytte på
å undres på og like på
hundre lyster til å forundre seg og like
hundre lyster til å synge og forstå
hundre verdener å oppdage
hundre verdener å finne opp
hundre verdener å drømme fram*

3. Et barn har hundre språk

*(og hundre hundre hundre til)
men frarøves nittini
skolen og kulturen
skiller hodet fra kroppen.
Vi ber barnet om;
å tenke uten hender
å handle uten hode
å lytte men ikke snakke
å forstå uten gleden ved
å henføres og overraskes
annet enn til påske og jul*

4. Man ber dem om:

*å bare oppdage
den verden som allerede finnes
og av alle hundre
frarøver man dem de nittini andre*

5. Man sier til dem:

*at leken og arbeidet
virkeligheten og fantasien
vitenskapen og fantasteriet
himmelen og jorden
fornuften og drømmene
er hverandres motsetninger
Vi sier til dem:
at det ikke finnes hundre.
Men barnet sier;
Tvert imot, det er jo hundre som finnes!*

